

Plenum

Onsdag 11.11.2020 kl. 14.00—20.56

7. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om förbättrande av konkurrenskraften för fartyg som används för sjötransport

Regeringens proposition RP 209/2020 rd

Remissdebatt

Förste vice talman Antti Rinne: Ärende 7 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till kommunikationsutskottet.

För remissdebatten reserveras högst 30 minuter. Vid behandlingen av ärendet följer riksdagen det för ärenden med tidtabell överenskomna förfarandet.

Debatt

16.49 **Mats Löfström r:** Arvoisa herra puhemies! Suomen yhteiskunta ja elinkeinoelämän toiminta ovat pitkälti riippuvaisia meriteitse tapahtuvista tavarakuljetuksista. Lähes 90 prosenttia Suomen viennistä ja 80 prosenttia tuonnista kulkee meritse. Matkustaja-autolautat ovat aikataulutettuine linjaliikenteineen olennainen osa Suomen logistisessa kokonaisketjussa. Suomen meriteitse kuljetettavasta tavarasta noin 10 prosenttia kuljetetaan matkustaja-autolautoilla. Matkustaja-autolauttojen merkitys on lisääntynyt viime vuosina. Matkustaja-autolautoilla kuljetetaan kappaletavaraviennistä yli 60 prosenttia ja kappaletavaratuonnista 50 prosenttia. Kappaletavara on tyypillisesti valmistuotteita, kuten elintarvikkeita ja muita päivittäistavara- ja kulutustuotteita.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annettua lakia väliaikaisesti siten, että valtio maksaisi merenkulun tukena työnantajalle takaisin työnantajan sairausvakuutusmaksun, työnantajan osuuden työtömyysvakuutusmaksusta, ryhmähenkivakuutusmaksusta sekä työnantajan osuuden vapaaehtoisesta vapaa-ajan tapaturmavakuutus- ja vapaa-ajan lisävuutusmaksusta.

Tämä esitys on erittäin tärkeä ja tervetullut.

Ärade herr talman! Det finländska samhället och näringslivets verksamhet är i hög grad beroende av varutransporten som sker sjövägen. Närmare 90 procent av Finlands export och 80 procent av importen sker sjövägen. Passagerarfärjorna som går i linjetrafik enligt tidtabell utgör en grundläggande del av Finlands övergripande logistikkedja. Cirka 10 procent av det gods som transporteras sjövägen till Finland transporteras på passagerarfärjor. Passagerarfärjornas betydelse har ökat under de senaste åren. Mer än 60 procent av styckegodsexporten och 50 procent av styckegodsimporten sker med passagerarfärjor. Styckegods är vanligen färdiga produkter, exempelvis livsmedel och andra dagligvaror och konsumtionsvaror.

Punkt i protokollet PR 143/2020 rd

I denna proposition föreslås det att lagen om förbättrande av konkurrenskraften för fartyg som används för sjötransport ändras temporärt så att staten i form av stöd till sjöfarten betalar tillbaka till arbetsgivarna arbetsgivarnas sjukförsäkringsavgift, arbetsgivarandelen av arbetslöshetsförsäkringspremien, arbetsgivarandelen av grupplivförsäkringspremien och arbetsgivarandelen av premien för frivillig olycksfallsförsäkring för fritiden och tilläggsförsäkring för fritiden. Genom propositionen ändras inga andra stödfaktorer.

Syftet med propositionen är att bidra till att lindra de ekonomiska skador som covid-19-pandemin orsakar sjöfartsbranschen och att stödja näringslivets konkurrenskraft. Strävan är också att främja kontinuiteten i sjötransporterna och leveranskedjorna eftersom de har en central betydelse för samhällets och näringslivets funktion.

Ärade talman! Jag vill tacka regeringen och särskilt minister Harakka för det här förslaget. Det är oerhört viktigt. En betydande del av sjöfarten, i synnerhet passagerarsjöfarten, går nu på knäna och har stora ekonomiska problem på grund av coronapandemin samt de restriktioner som införts för att minska smittospridningen. Det här förslaget är alldeles utmärkt ur det hänseendet att det är så enkelt att genomföra i praktiken också i förhållande till EU:s statsstödsregler eftersom det i praktiken återför den summa som den förra regeringen skar bort ur det här stödet. Det här stödet gäller både lastfartyg och passagerarfartyg, men enbart fartyg under finsk flagg.

Min förhoppning är att den här temporära ändringen för nuvarande år skulle göras permanent. Det skulle öka den finska flaggans konkurrenskraft. Det skulle också stärka möjligheten att de nybyggen som nu görs av finländska rederier kommer att sättas under finländsk flagg.

Jag vill också passa på att tacka regeringen och minister Harakka för de stöd som också ges via Traficom. De är oerhört viktiga för passagerarsjöfarten och de är motiverade med att de restriktioner som införts på resande med både inresebegränsningar och karantänkrav påverkar passagerarrederierna alldeles särskilt mycket. Då det normalt kan vara 2 000 passagerare på en avgång är det nu 200. Samtidigt är passagerarrederierna ändå viktiga för Finlands försörjningsberedskap. Där går på varje avgång 50–60 långtradare och också viktiga persontransporter.

Färjorna är viktiga för Finlands nära relationer med både Estland och Sverige då de möjliggör det praktiska umgänget. Det är viktigt att vi politiker träffar varandra och träffar våra grannar i Estland och Sverige, men det är också viktigt att vanliga människor träffar varandra för att skapa den nära relationen som vi har med våra grannar. Därför vill jag passa på att tacka, om ministern också hade varit på plats, för de insatser som har gjorts, och hoppas det också finns en beredskap att skjuta till mer pengar till Traficom om det finns behov. Vi ska naturligtvis hoppas att det nu kommer ett vaccin mot coronaviruset. Det finns lovande uppgifter kring det, som ännu är osäkra, och det skulle betyda att vi kan få en återgång till det normala, men till dess är de här stöden alldeles livsviktiga.

16.55 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Ministeri Harakka esitti pahoittelunsa, ettei voi olla esittelemässä tätä esitystä. Hän olisi kovin mielellään tämän itse esitellyt, mutta on tällä hetkellä hallituksen neuvotteluissa, joissa hänen täytyy tällä hetkellä olla paikalla, joten liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtajana voinen todeta esityksestä seuraavasti:

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää eduskunnalle säädettäväksi lain meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttami-

Punkt i protokollet PR 143/2020 rd

sesta. Esityksen mukaan lakia muutettaisiin väliaikaisesti siten, että valtio maksaisi merenkulun tukena työnantajille takaisin työnantajan sairausvakuutusmaksun, työnantajan osuuden työttömyysvakuutusmaksusta, ryhmähenkivakuutusmaksusta sekä työnantajan osuuden vapaaehtoisesta vapaa-ajan tapaturmavakuutus- ja vapaa-ajan lisävuutusmaksusta. Lakia sovellettaisiin vain vuonna 2020 aiheutuneiden kustannusten perusteella maksettavaan tukeen eikä ehdotuksella muutettaisi muita tukitekoja.

Esityksen tavoitteena on pyrkiä lieventämään covid-19-pandemian merenkulkualalle aiheuttamia taloudellisia vahinkoja ja tukea elinkeinoelämän kilpailukykyä. Esitys antaisi paremmat taloudelliset valmiudet sopeutua tilanteeseen ja tukisi elinkeinoelämän kilpailukykyä ja siten myös suomalaista huoltovarmuutta. Erityisesti esitys tukisi merikuljetusten jatkuvuutta, millä olisi suuri merkitys yhteiskunnan ja elinkeinoelämän toimivuudelle. Suomen lipun alla purjehtivien alusten kansainvälinen kilpailukyky vaikuttaa suoraan suomalaisten työllisten merenkulkijoiden määrään ja laajemminkin suomalaisen meriklusterin laajuuteen ja siihen, että alan asiantuntemus ja osaaminen pysyvät Suomessa. Esitys tukee myös tämän tavoitteen saavuttamista. Esitys liittyy valtion vuoden 2021 täydentävään talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Arvoisa herra puhemies! Varsinkin Suomen kaltaisessa vientivetoisessa maassa meriliikenne on keskeisessä osassa koko elinkeinoelämän toiminnan kannalta. Lähes 90 prosenttia Suomen viennistä ja 80 prosenttia tuonnista kulkee meritse, joten merikuljetukset ovat tärkeitä koko valtiontalouden kannalta. Liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtajana pidän erittäin tärkeänä, että koronasta kärsintää meriliikennettä tuetaan kaikin mahdollisin tavoin. Se on koko kansantaloutemme kannalta keskeistä. Otammekin tämän esityksen mielellämme ja ripeästi valiokunnassa käsittelyyn. Itse asiassa jo tänään valiokunta on ennakkokuullut tämän hallituksen esityksen osalta asiantuntijoita.

16.59 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Pääministeri Marinin hallitus on tehnyt monia toimia yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi tässä pandemiakriisin keskellä, ja tämä on yksi niistä toiminnoista, joihin hallitus on nyt ryhtynyt.

Tämä on hyvin merkittävä ala, kun puhumme meriliikenteestä, nimenomaan huoltovarmuudenkin osalta, kuten olemme jo aikaisemmin kuulleet. Ennen koronapandemiaa kaavailtiin, että Suomessa meriklusterilla on mahdollisuus jopa kaksinkertaistaa kokonsa. Odotukset alaa kohtaan ovat siis isot, ja mahdollisuudet ja potentiaalit ovat isot. Nykyiselläänkin klusteri on työllistänyt 50 000 ihmistä ja sen liikevaihto on ollut noin 13 miljardia euroa. Koko tämän alan kasvu ja kehitys on erittäin tärkeää meidän kansantaloudellemme. Siksi onkin ratkaisevan tärkeää, että tässä kriisitilanteessa voimme kaikin mahdollisin tavoin tukea meriliikennettä tämän kriisin yli, jotta sitten pääsemme — kuten edustaja Löfström tuossa jo aikaisemmin totesi, niin toivottavasti tämän rokotuksen myötä pääsemme — sinne tulevaan aikaan, jolloin voimme taas elää meriliikenteenkin kasvusta, ja nyt tämän myötä voimme sitä mahdollistaa.

Kuten tuossa edustaja Kymäläinen totesi, tätä on tehty myöskin jo aikaisemmin. Meriteollisuutta siis tuetaan erilaisin keinoin, ja se onkin erittäin tärkeää, koska tämä nykyinen miehistötukilaki suojaa meriliikennettä Suomessa. On ratkaisevaa, että meillä säilyy Suomen lipun alla näitä aluksia, juuri siitä syystä, että Suomi on riippuvainen, hyvin riippuvainen, meritse tehtävästä viennistä sekä tuonnista. Lähes 90 prosenttia Suomen viennistä ja 80 prosenttia tuonnista kulkee meritse.

Punkt i protokollet PR 143/2020 rd

Tämä myöskin on nyt sitten EU:n kanssa erikseen notifioitu etukäteen, muistaisin niin. Se on tärkeää, koska aina, kun tuemme yritysten toimintaa, on tietenkin tärkeää, että se tehdään sitten myöskin kilpailuneutraalisuuden huomioiden.

Mutta tämä on siis Suomelle tärkeää ja erityisesti meriliikenteelle tärkeää, ja kiitänkin tästä esityksestä hallitusta ja ministeri Harakkaa.

17.02 Hussein al-Taei sd: On erinomaista, että tuodaan esityksiä, jotka kirittävät ja voimaannuttavat suomalaista vientiä juuri nyt. Kaikki työpaikat tarvitaan, ja tässä aikaisemmissa puheenvuoroissa on hyvin otettu esiin, miten tärkeä tämä esitys itsessään on. Yksi palanen lisää Marinin hallituksen strategiassa nostaa Suomen taloutta uudelleen jaloilleen koronan jälkeen.

Kun laivaliikennettä ylipäänsä tuetaan, meriliikennettä tuetaan, niin itse olen peräänkuuluttanut sitä, että tukeen täytyy sisällyttää ajatus siitä, että laivojen polttomootoreita voitaisiin kehittää ympäristöystävällisempään suuntaan. Uudet laivat ovat tällä tiellä toki, mutta myöskin vanhoihin laivoihin voitaisiin kytkeä erilaisia mahdollisuuksia, joilla päästöjä, fossiilisia päästöjä, erityisesti meriliikenteessä voitaisiin vähentää. Olen peräänkuuluttanut sitä, että siihen erilaiseen avustukseen, apuun ja lainsäädäntöön kytkettäisiin tällaisia mahdollisuuksia, että olisi edullisempaa ja järkevämpää meriliikenteen, laivaliikenteen siirtymä kohti vihreämpää moottoriteknologiaa. Tässä kaipaisin henkilökohtaisesti itse lisää panostusta ministereiltä, sekä ministeri Harakalta että muilta ministereiltä, ympäristöministeriltä, että tämäntyyppisiä esityksiä voitaisiin tuoda, jotta vihreää siirtymää myöskin meriliikenteessä pystyttäisiin nopeuttamaan.

Tämä on, niin kuin sanoin aikaisemmin ja tässä puheenvuoroissa on hyvin tullut esiin, Suomen taloudelle tärkeä esitys, ja sitä ehdottomasti kannatan.

17.04 Sandra Bergqvist r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Sjöfarten är naturligtvis en verkligt viktig del av Finland och att vi hålls levande, och precis som för många andra har också sjöfarten under det här senaste coronaåret drabbats väldigt, väldigt hårt. Finland är på många sätt som en ö, och det handlar också om att allt som kommer in till landet och nästan allt som kommer ut från landet transporteras sjövägen.

On jo todettu tässä salissa, että noin 90 prosenttia viennistä ja 80 prosenttia tuonnista kulkee meritse. Tämä on tietysti äärimmäisen tärkeä asia, ja sen takia kannattaa myös tukea meriliikennettä, että se pysyy ja se toimii jatkossa. Yhdessä matkustajalaivassa voi olla jopa satoja ihmisiä töissä, joten tämä on iso työllistäjä Suomessa.

On monesti myös ollut niin, että tämä huoltovarmuus on ollut semmoinen asia, mitä ei välttämättä ole ajateltu aikaisemmin, mutta nyt viime aikoina tämä on ollut äärimmäisen tärkeä asia, ja olemme kaikki huomanneet, että huoltovarmuus on asia, josta meidän pitäisi huolehtia.

Kuten tiedämme, niin Suomi on kuin saari tässä tapauksessa, ja on tärkeää, että tuemme meriliikennettä Suomessa. On myös äärimmäisen tärkeää, että säilytetään laivoja Suomen lipun alla, ja tämäntyyppisiä tukia voi myös tukea se, että laivoja pidetään Suomen lipun alla myös tulevaisuudessa. Kiitän tästä esityksestä, joka on hyvä koko Suomen puolesta.

17.06 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Täällä on pidetty hyviä puheenvuoroja tämän esityksen sisällöstä. Siis kyseessä on ennen kaikkea se, että kun jo tällä het-

Punkt i protokollet PR 143/2020 rd

kellä valtio tukee näitä yrityksiä siten, että työnantajamaksuja palautetaan takaisin muun muassa eläkemaksujen osalta ja vastaavasti myös sitten tuloverolain merityötulosta toimitettu ennakonpidätys palautetaan, niin nyt sitä sitten laajennetaan määräaikaaisesti koskemaan myös muita sivukuluja. Ja on varmasti näin, että väliaikaisesti jonkin kaltaisia toimia tarvitaan, että suomalaisen merenkulun edellytykset pystytään turvaamaan. Olemme kuulleet tässä nyt hiljattain, kun asiaa on jo lähdetty käsittelemään liikennevaliokunnassa, miten vakava alan tilanne on. Siis työttömyys on kasvanut erittäin merkittävästi. Ja tietysti täytyy toivoa, että pääsemme pala palalta sitten kohti normaalia.

Tässä totean vielä sen, että itse asiassa oikeastaan pidän sitä aika vaikuttavana, miten Huoltovarmuuskeskus on omilla toimillaan taas vastaavasti ostanut tätä liikennettä varustamoilta ja pitänyt siten myös huolen siitä, että tämän kriisin pahimpaan aikaan myös liikenne on kulkenut eteenpäin. Ja HVK:lle kyllä tässä suhteessa täytyy antaa lämmin kiitos siitä, että he ovat kyllä hyvin asiaa hoitaneet.

17.07 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Suomeen ollaan tässä parastaikaa laatimassa meripolitiikan toimenpideohjelmaa, ja alun alkaen sen oli määrä valmistua vuoden 2021 alkupuolella. Nyt en tarkalleen ottaen tiedä, olisin siitä ministeriltä kysynytkin. Tämä korona on voinut viivästyttää tämän ohjelman valmistumista, mutta toisaalta juuri tämä epidemia on saanut meidät samanaikaisesti näkemään Suomen äärimmäisen riippuvuuden meriliikenteestä. Voi olla aivan hyväkin asia, että nyt tässä tilanteessa, jossa koko merenkulkuala on kohdannut notkahduksen, myös pystymme sitä tulevaisuutta tarkemmin tämän meripolitiikan toimenpideohjelman avulla määrittelemään ehkä aivan uuteenkin kulmaan. Suomella on kuitenkin erinomainen mahdollisuus profiloitua juuri meripolitiikan globaalina vaikuttajana ja olla tuomassa ratkaisuja siihen, miten meriluonnonvarojen käytöstä saadaan kestävää ja miten merilogistiikka on myös tulevaisuudessa turvallista ja ympäristövastuullista. Yksi tärkeä osa sitä on juuri merenkulkijaväestö ja se, että meillä on suomalainen osaaminen jatkossakin omissa käsissämme merenkulkijaväestön osalta. Ja pientä huolenaihetta siitä olen itse kuullut tuolta merenkulusta, että meillä on koko ajan pienenevä joukko, valitettavasti, näitä merenkulun osaajia, vaikkakin me koulutamme Suomessa näitä. Mutta riippuen juuri siitä, minkä maan alaisuuteen sitten nämä laivat on liikutettu, sitä myötä myöskin, kun menetämme jonkun laivan Suomen alta, menetämme myöskin merenkulkijaväestön osaamista, ja tähän Suomella ei myöskään ole varaa. Toivon, että tämä toimenpideohjelma myöskin nämä sitten huomioi tulevaisuudessa.

17.10 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Det här stöder försörjningsberedskapen och finländska sjöarbetsplatser. Det är viktigt och jag hoppas att det här stödet också skulle kunna fortsätta för nästa år och också göras permanent, vilket skulle stärka den finländska flaggans konkurrenskraft också på lång sikt.

Ledamot al-Taee tog upp en mycket viktig sak, nämligen att göra sjöfarten mera miljövänlig. Det är mycket viktigt, och sjöfarten internationellt har förbundit sig till starka klimatmål och att minska sina utsläpp, och det här är också viktigt för Finland, som har en stor marin teknologi, vilket vi hörde tidigare att ledamot Salonen lyfte fram. I ledamot Salons och ledamot Marttinens hemort Raumo byggs nu två stycken miljövänliga passage-rarfärjor som kommer att drivas med LNG, flytande naturgas, och är bland de bästa som finns i klassen med dagens teknologi. I Vasa, ledamot Strands hemort — han talar ofta om exportklustret i Vasa — görs världens mest effektiva motorer och fartygsmotorer. I Hel-

Punkt i protokollet PR 143/2020 rd

singfors görs avancerade propulsionsystem och annan teknologi för sjöfart. Det här är ett jättestort kluster för hela Finland, och min förhoppning är att man skulle titta från regeringens sida på hur man nu kunde använda EU:s coronaräddningspengar till att också stöda den marina teknologin i Finland och göra den mer miljövänlig. Det går hand i handske med de målsättningar som finns för EU-pengarna, och det skulle också stöda finländska arbetsplatser och exportframgångar. Men för att det här ska fungera så behövs också en levande sjöfart med rederier och sjöarbetsplatser på finskflaggade fartyg, och därför är det här stödet så viktigt.

17.13 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Covid-19-pandemia on vaikuttanut negatiivisesti koko yhteiskuntaan ja talouden kaikkiin sektoreihin ja ennen kaikkea niihin aloihin, jotka ovat riippuvaisia kansainvälisistä yhteyksistä. Siksi tällä tuella pyritään laskemaan suomalaisten merimiesten työllistämisen kustannuksia suomalaisille työnantajille ja sitä kautta tukemaan varustamoiden kustannuskilpailukykyä verrattuna muihin maihin nykyisessä haastavassa taloudellisessa tilanteessa.

Tämä esitys siis poikkeuksellisesti tältä vuodelta palauttaisi työnantajille tukena niitä maksuja, jotka poistettiin miehistötuen piiristä vuoden 2016 merimieseläkejärjestelmän uudistelman yhteydessä. Tämä muutos on siis kertaluonteinen ja koskettaa vain tätä vuotta, 2020, ja tämä johtuu suoraan koronapandemiasta. Ensi vuoden osalta tarvitaan siis uusi esitys ja päätös — tässä yhteydessä käsittelemme vain tätä esitystä.

Kuten totesin aiemmin puheenvuorossani, niin kaikkia toimenpiteitä tarvitaan, jotta meriliikenteen asiantuntijuus ja osaaminen pysyvät Suomessa, ja tämä esitys on yksi osa sitä.

17.15 Hussein al-Taee sd: Arvoisa puhemies! Erinomainen esitys myös siksi, että se avaa mahdollisuuden sille, että voimme keskustella siitä, miten ensi vuonna tätä voitaisiin myöskin jatkaa.

Edustaja Löfström puhui ympäristöystävällisestä merenkulusta, ja hän yhdisti sen minun mielestäni taitavasti myös EU:n tukipakettiin. Kun EU:n tukipaketti on nimenomaan yritetty kohdentaa kohti vihreää siirtymää ja vihreälle siirtymälle — siellähän on siis kolmen miljardia euroa tulossa, en tiedä, milloin viimeksi Suomen historiassa on tällainen piristysruiske saatu hyvin nopealla aikataululla tulemaan kohti Suomen taloutta — niin tässä kohtaa näkisin, että nimenomaan edustaja Marttisen ja edustaja Salosen Rauma voisi olla yksi näistä tuensaajista, yksi näistä kunnista, jotka sen tuen saavat, jotta tätä ympäristöystävällistä merenkulkua voitaisiin entistä enemmän kehittää, ja tässä kohtaa tämä luo ne edellytykset sitten Suomen viennille, sillä merenkulku tulee olemaan osa tätä maailmanmenoa hamaan tulevaisuuteen saakka. Ja kun Suomi nimenomaan myy tätä ympäristöystävällistä tässä tiukkenevassa säätelymaailmassa kohti fossiilittomampaa tulevaisuutta, niin nyt olisi se aika takoa. Tässä kohtaa toivoisin todella, että siellä Raumalla ja Vaasassa ja muualla ymmärrettäisiin ottaa nyt sitten kaikki irti tästä EU:n tukipaketista, jotta sekä planeetta että myöskin suomalaiset kansalaiset kiittävät.

Ja todella toivoisin, että joku päivä oppisin puhumaan ruotsia yhtä hyvin kuin Löfström ja meidän upea tulkkimme, joka kääntää näitä asioita näin taitavasti, jotta voisin tätä keskustelua käydä myöskin ruotsiksi teidän kanssanne.

Riksdagen avslutade debatten.

Punkt i protokollet PR 143/2020 rd

Riksdagen remitterade ärendet till kommunikationsutskottet.